

Asia: VN/11137/2021

Opiskeluterveydenhuoltoa koskevan valtioneuvoston asetuksen (338/2011) muuttaminen

Lausunnonantajan lausunto

1) Onko teillä huomioita koskien opiskelijaryhmiä, jotka ovat oikeutettuja kunnan järjestämään opiskeluterveydenhuoltoon?

Har ni kommentarer om de studerandegrupper som är berättigade till den studerandehälsovård som kommunen ordnar?

Kelalla ei ole huomioita koskien kunnan järjestämän opiskeluterveydenhuollon opiskelijaryhmiä.

2) Onko oppivelvollisuuden laajeneminen sekä muuttunut opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan lainsäädäntö mielestänne huomioitu riittävästi?

Anser ni att den utvidgade läroplikten och den förändrade lagstiftningen inom undervisnings - och kulturministeriets förvaltningsområde har beaktats tillräckligt?

Kelalla ei ole huomioita oppivelvollisuuden laajentumisen osalta.

3) Onko teillä muita huomioita koskien asetusesitystä?

Har ni några andra kommentarer om förslaget till förordning?

Tällä hetkellä voimassa olevan neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen (338/2011) 3 pykälässä mainitaan toisen asteen opiskelijoiden lisäksi myös korkeakouluopiskelijat. Pykälää ollaan muuttamassa 1.1.2021 voimaan tulleen korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019, opiskeluterveydenhuoltolaki) perusteella, koska korkea-kouluopiskelijoiden osalta opiskeluterveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyi Kansaneläkelaitokselle (Kela). Lain säätämisen myötä, korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon oikeutettujen opiskelijoiden määritelmä sisällytettiin opiskeluterveydenhuoltolakiin. Ehdotetulla muutoksella on tarkoitus muuttaa asetuksen 3 pykälää siten, että jatkossa siinä mainitaan vain kunnan järjestämään opiskeluterveydenhuoltoon oikeutetut opiskelijat. Tämän johdosta asetuksen määräaikaista terveystarkastuksia koskeviin 9 ja 10 pykälisiin on ehdotettu lisättäväksi oma momentti, jossa todetaan Kelalle säädetty korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisvelvollisuus ja korkeakouluopiskelijoiden terveystarkastuksille asetetut määrälliset vähimmäisvaatimukset. Muilta osin asetus-luonnoksessa ei ole Kelaa koskevia mainintoja.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyynnön mukaan asetusta tulee muuttaa sen vuoksi, että Kelan järjestämisvastuu huomioitaisiin asetuksessa terveystarkastusten osalta. Edelleen lausuntopyynnön mukaan tavoitteena on, että asetus vastaisi nykyistä paremmin opiskeluterveydenhuoltolakia ja olisi yhdenmukainen lainsäädännön kanssa. Asetuksen 1 §:ssä säädetään asetuksen tarkoituksesta. Ky-seisen pykälän sanamuodosta saa käsityksen, että asetus koskee pääasiassa kunnallisen terveydenhuollon toimintaa. Asetuksen 2 §:ssä säädetään asetuksen soveltamisalasta mistä voidaan katsoa, että asetusta sovelletaan myös Kelaan sen tuottaessa terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:ssä tarkoitettuja opiskeluterveydenhuollon palveluita. Nyt korkeakouluopiskelijoiden ja Kelan rooli on huomioitu määräaikaista terveystarkastuksia koskevissa pykäläehdotuksissa, mutta kaikkien asetuksessa mainittujen asiakokonaisuuksien osalta asetuksen sana-muodosta ei voida yksiselitteisesti päätellä mitkä asiat koskevat korkeakoulu-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa. Esimerkiksi terveysneuvontaa koskevat asetuksen 2 ja 3 luvut on kirjoitettu kuntaa velvoittavaan muotoon ja puhuttaessa opiskelijasta ei aina ole selvää tarkoitetaanko opiskelijalla myös muuta kuin kunnan opiskeluterveydenhuollon piiriin kuuluvaa opiskelijaa. Lain säätäjän tarkoituksena lienee olleen, että opiskeluterveydenhuoltoon kuuluisi terveystarkastusten lisäksi ainakin soveltuviin osin se mitä asetuksen 3 luvussa säädetään terveysneuvonnasta ja mitä 12-13 §:ssä säädetään opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä erityisen tuen tarpeesta. Myös STM:n vuoden 2021 opiskeluterveydenhuollon oppaassa viitataan terveydenhuoltolain lisäksi kyseessä olevaan asetukseen ja todetaan, että opiskeluterveydenhuollon palveluiden sisältö on sama palvelujen järjestäjästä (kunta tai Kela) riippumatta.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön on korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltopalveluiden lakisääteinen palvelun tuottaja. Asetus vaikuttaa myös palvelun tuottajan toimintaan. Tämän lisäksi Kela pitää tärkeänä, että korkeakouluopiskelijoilla on mahdollisuus valvoa oikeuksiaan ja sen vuoksi asetuksesta olisi hyvä ilmetä selkeästi miltä osin sitä sovelletaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon. Asetuksen alussa voisi esimerkiksi selvyden vuoksi todeta, että korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) 2 §:ssä tarkoitettu korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisvastuu kuuluu Kelalle. Lisäksi olisi tärkeää ilmaista nykyistä selkeämmin asetuksen pykälien sanamuodon tasolla miltä osin asetuksen on tarkoitus koskea korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa. Vaihtoehtoisesti asetuksen soveltamisalaa koskevassa kohdassa voitaisiin todeta, että opiskeluterveydenhuoltoa koskevia asetuksen pykälää sovelletaan myös Kelan järjestämään korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon.

Juutinen Erika

Kansaneläkelaitos - Kelan etuuspalvelujen lakiyksikkö - Osaamiskeskuksen
työterveyshuolto- ja opiskeluterveysryhmä